

TORONTÁL

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Bečkerek, Obiliteva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	

A politikai helyzet.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, szept. 23.

A minisztertanács ma délelőtt tíz órától tizenkettőig ülést tartott, amelyen főként a belpolitikai helyzetéről tanácskoztak és folyó ügyeket intéztek el. Ugyancsak ezen az ülésen állapították meg a szkupstina mai programját, amely a bélyeg-törvényjavaslat feletti vitával fog megindulni.

Ellenzéki körökben azt hangoztatják, hogy a kormánynak még ezen a héten igen nagy vihart kell kiállania. Az ellenzék minden felől nagy nyomást gyakorol a kormányra és élénken dolgozik azon, hogy minél több kellemetlenséget okozzon és elhuzza az időt, amely ilyenformán lehetlenné tenné, hogy a szkupstinát a hónap végén elnapolják.

Az ellenzéki pártok közül a demokraták és a klerikálisok tárgyalásai előrehaladott stádiumban vannak és ilyenformán a parlamenti ellenzéki pártok szervezettségben nyerni fognak.

A muzulmán-párt tegnap ülést tartott, amelyen úgy döntött, hogy az ellenzékhez csatlakozik. A dzsemijet-párt képviselői csak tegnap érkeztek Beogradba és így még magatartásukról semmi bizonyosat nem lehet tudni. Allítólag továbbra is megmaradnak eddigi kormánytámogató politikájuk mellett.

Radikális körökben is támadt némi elégedetlenség, különösen a falusi radikálisok között. A falusi radikálisok ugyanis már a múlt indemnitás tárgyalásakor a közmunka (kniuk) ellen szólaltak föl. Az elégedetlenség a kormánynak ezzel az al kotásával szemben napról-napra nő. Most a klerikálisok is kijelentették, hogyha a kormány nem veszi le a közmunkaügyet a napirendről, úgy a klerikálisok a tiltakozásuk jeléül teljesen elhagyják a parlamentet és eltávoznak Beogradból.

Dr. Ninesity külügyminisztert holnapra várják vissza Genfből. Az ő visszatérével fog tisztázódni a kormány álláspontja a fiumei kérdésben. Ninesity ugyanis részletesen ismertetni fogja az olasz delegációval folytatott tárgyalásainak eredményét és ettől van függővé téve a kormány magatartása és jövőendő felfogása.

A cári család gyilkosát Berlinből kiutasítják.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, szept. 23.

A Berliner Lokalanzeiger jelenti, hogy Jakoblevet, a cári család gyilkosát kiutasítják a német birodalom területéről.

Októberben indulnak meg Beogradban a tanácskozások az SHS állam és Magyarország között.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Genf, szept. 23.

Bethlen és Daruváry pénteken este Benessel egy óránál hosszabb ideig tanácskoztak.

Titulescu román első delegátus meglátogatta tegnap Bethlent és Daruváryt. Majd Salandrát, Olaszország első delegátusát látogatták meg a magyar miniszterek.

A Pesti Naplónak jelentik Genfből, hogy egybehangzó komoly hírek szerint a külföldi kölesőnről szóló tárgyalások végükhöz közelednek.

A kisenente képviselőivel folytatott tanácskozások teljesen befejeződtek és Benessel, Ninesitytel megállapodás jött létre. E megállapodás szerint a népszövetségi tanács üléseinek befejezése után sor kerül a Magyarország és az SHS állam között függő politikai és gazdasági kérdések megbeszélésére. Ezek a tanácskozások októberben kezdődnek meg Beogradban.

Görögország nem bűnös a júniai gyilkosságban.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Páris, szept. 23.

A nagykövetek tanácsa által kinevezett vizsgálóbizottság jelentése elkészült. A bizottság azt hiszi, hogy Görögország nem vétkes ugyan, de bizonyos hanyagság a szemére vehető, mert nem tett meg minden elenintézkedést, hogy a gyilkosokat kinyomozza.

Olaszország ezzel szemben olyan jelentést küldött, amelyben a Görögország elleni vádakat igyekszik összefoglalni.

A japán, francia és angol kiküldött meggyőződése az, hogy a gyilkosság személyes bosszu műve és semmiesetre nem politikai merénylet.

A janinai áldozatok temetése.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Róma, szept. 23.

Stefani jelenti, hogy a janinai mérszálás áldozatai holttestének a megérkezését a pályaudvaron a királyi család tagjai, Mussolini az összes miniszterekkel, a szenátus és a kamara elnöke, valamint a katonai és a polgári hatóságok fejei fogadták.

A koporsókat ünnepélyes menetben vitték a szent apostolok templomába, ahol ünnepélyes istentisztelet tartottak. Az istentiszteleten valamennyi hatóság képviselője és a diplomáciai kar is megjelent.

A templomból a menet újra visszatért a pályaudvarra, ahol a holttesteket ismét vonatra tették, hogy eltemetésre elszállítsák egykori lakóhelyükre.

A bulgáriai zavargások.

Szófia, szept. 23.

A zavargások az ország területén még mindig tartanak.

A király ma kihallgatáson fogadta Cankov miniszterelnököt és aláírta a kormány rekonstrukciójáról szóló ukázt, amelynek értelmében a Radoszlavov-párti igazságügy miniszter, Szmiloro Boján kibukott a kormányból.

A király ugyancsak aláírta a szobranje feloszlásáról szóló ukázt és elrendelte az országban az ostromállapotot.

Visszaélték a szállítási kedvezménytel.

Sürgős vizsgálatot rendeltek el

Bečkerek, szept. 24.

A közlekedésügyi minisztérium még régebben, rendeletet adott ki, amelyben megengedte, hogy a dobrovoljacok (katonai önkéntesek) saját szükségletükre, házépítés céljaira díjtalanul szállíthassanak építési faanyagot. A kedvezményt sokan visszaélésre használták fel, amennyiben lakóházuk elkészültével továbbra is igénybevétték a fuvarengedményt és mások részére transportálták olcsóbb díjazásért az épülettát.

A kereskedelmi- és iparkamara intervenciójára az agrárreform minisztérium elhatározta, hogy erélyesen fellép a visszaélést elkövető dobrovoljacokkal szemben. Tegnap leiratot küldött az összes bántási hatóságokhoz, amelyben figyelmezteti az ellenőrzésre hivatott közveket, hogy indítsák meg a vizsgálatot a bűnösök ellen és járjanak el a legszigorubb módon ellenük. A vétkeseknek talált dobrovoljacokat két szempontból büntessék meg. Először, mert visszaélték a rendeletben biztosított kedvezménytel, másodsor pedig, mert iparengedély nélkül kereskedelemmel foglalkoztak.

Ujra leszállt Bečkerekben a léghajózási vállalat egyik aeroplánja.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Bečkerek, szept. 24.

A franco-romain léghajózási vállalat Panesevo—Budapest között közlekedő személyszállító aeroplánja szombaton délután ismét kénytelen volt Bečkerek határában leszállani. Gyors egymásutánban ez a harmadik eset, hogy Bečkerek vendégül láthatta a hatalmas gépmadarat és vezetőjét Roger Thuant, a derék francia pilótát.

A leszállás szombaton késő délután történt. Fél hat óra tájban tünt fel az aeroplán Bečkerek felett, de ezuttal nem a rendes menetsebességgel haladt el, hanem lassított tempóban megkerülte a várost és spirális köröket leírva leereszkedett. A repülőgép a Geteova (Német) utcától nem messzire, a melencii országut mentén érte el földet.

A pilóta a esodás véletlen folytán ismét az volt, aki e sorok írójával annak idején megtette az emlékezetes panesevo—budapesti riportutat. Mosolyogva üdvözölte munkatársunkat s készséggel mesélte el kérésére a kis maleurt, ami gépével megesejt.

Velika Kikinda alatt — mondotta a pilóta — komplikált motordefektust kapott a gép, amelyett súlyosított az a körülmény, hogy a viztartány tartalma részint elfogyott, részint pedig kiürült. A vízhiány miatt nem tudta az aeroplán Panesevóig, az aerodomig tartani s kénytelen volt Bečkerek határában, amelyet most már jól ismer, leereszkedni. A leszállás, mint mondotta, a legkisebb baj nélkül történt. Kezével fitymáló mozdulatot tett, amivel az ügy jelentéktelenségét jelezte és átmenet nélkül, hirtelen odavetette magyarul: mit csinálnak a bečkerek reki szép leányok. Roger Thuant flegmájából ugylátszik nem tudják kikötkenteni a kis maleur-ök és sokkal inkább érdeklik a bečkerek reki leányok, mint amennyire egy halállal kacérkodó aviatikustól elvárhatnánk.

A pilóta még szombat éjjel elutazott Panesevóra, ahonnan vasárnap reggel már egy másik géppel tette meg a mindennapos utat. Az elromlott gépmadarat még vasárnap kijavították, úgy hogy ma délután három órakor már folytatja megszokott utját.

A tőzsdenapok Budapesten és Wienben. Budapestről jelentik, hogy október hónapban hetenként csak háromszor: hétfőn, szerdán és pénteken lesz tőzsdenap. Wienben a tőzsdenapokat ötre szaporítják és csak szombaton és vasárnapon lesz szünet.

Részletek a japáni pokolból.

Halottak a folyókon, halottak az utcákon.

Newyork, szept. 22.

Az Osaka Mainiki tokiói levelezője, aki a katasztrofális földrengés bekövetkezése után három órával hagyta el a várost, a borzalmas katasztrofa bekövetkezéséről és részleteiről a következőket mondta el:

— Az első lökést valamivel tízen két óra előtt éreztük. Az emberek akkor még gondtalanul jártak az utcákon, mindenki vidám volt, mert szokatlanul szép nap sütött le a városra. A bekövetkező katasztrofának semmi nyoma nem látszott, a város zsivaja a szokott mértékben erősödött a déli órák idején. Ekkor minden átmenet nélkül egymásután több fölsiketítő dörrenést hallottunk és az utcák megindultak a lábunk alatt.

Mintha valami gázszó varázsló vesszejének engedelmessé válnának, óriási hullámok hajtottak végig a városban a föld. Jártam tengeren, ismerem a viharokat, de a tenger legvadabb hullámverése meg sem közelíti azt a félelmetes érzést, amikor az ember talpa alatt az ő elem, a mozdulatlan drága anyaföld hullámzik.

Láttam embereket az egyik pillanatban két-három méterrel a fejük fölé és a következő pillanatban már mély szakadék aljáról harogott felém segélykiáltásuk, hogy azután a második szemvillanásban ismét magam fölött halljam jajgatásukat.

A házak furesán imbolyogtak a föld óriási rezgése alatt, egész házsorok ferdültek el és néhány pillanatra a házak vonalán látni lehetett, amint a földrengés tova fut. Azután az épületek sem bírták tovább a hullámvonalban való állást, egymásután dültek össze és egyre nagyobb és nagyobb porfelhő fekként el a város fölött. A porfelhőből mindenütt sikoltások hallatszottak.

Az utcákon ekkor már félőült emberek rohantak fel-alá, egyesek lezuhantak az ut köveire és hangosan átkozták az életüket, a világot, mások esze-veszett erőlködéssel rombadólt házuk maradványai alól akarták értékes dolgaikat előkaparni és a romok alatt pusztultak el. A lökések egyre tartottak. Távolról vörösen világított a tűz fénye és robbanások döréjét hallottuk. A romok, amelyek negyedórával előbb még házak voltak, szinte szemünk láttára folytatták kísérteties táncukat és emelkedtek és süllyedtek, mint viharos tengeren a magára hagyott hajó.

A Sumida-folyón egy híd leszakadt a menekültek alatt. Abban a zavart pillanatban azt hittem, tizezrek hullanak fölsiketítő dörgéssel, jajongással segélykiáltással a vízbe, de tény, hogy ezen az egy ponton később háromezer halottat számoltak össze.

A folyóban már ekkor halottak uszáltak, az utcákon félig megszenesedett hullák hevertek és talán az egész katasztrofában az volt a legborzalmasabb, hogy minden sikátor örültekkel volt tele.

Mintha valamennyi tébolyda ideontotta volna a mániakusokat, tüvölt, ve. hörögve, jajveszékelve rohantak fel-alá és annak a néhány embernek, aki az első percek ijedelme után menekülésre és mentésre gondolt, jóformán még a mozgását is lehetlenné tették. Én magam szakadékon, amelyek percek alatt keletkeztek és füstölő romokon át rettene-

A kamarai közgyűlés a súlyos adóterhek ellen.

A további adókievetés beszüntetését kéri. — Új alapon kell megoldani az adózást.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, szept. 24.

A bánási kereskedelmi és ipar-kamara vasárnap tartotta teljes kamarai ülését. A közgyűlést délelőtt kilenc órakor nyitotta meg Cvetkov Rada kamarai elnök. Üdvözölte a szép számban megjelent tagokat, majd átadta a szót a referenseknek, akik a kamara ez évi működéséről számoltak be.

Az igazgatóság jelentését olvasták fel elsőnek, mely a kamara múlt évi munkásságát ismertette. Utána a pénzügyi bizottság referációját részletezték a közgyűlésen, amely hű képet nyújtott a pénztár mai állapotáról. A közgyűlés mindkét jelentést egyhangulag elfogadta. Együttel tudomásul vette a kamarák országos kongresszusáról szóló jelentést is, mely kimerítően ismertette a nagygyűlés munkásságát.

A legfontosabb pont a kamarai választások kiírása volt. A közgyűlés az igazgatóság előterjesztése alapján elhatározta, hogy a választások idejét az év végére kitűzi s a szükséges előkészületek megtételére felhatalmazza a választmányt.

A közgyűlés berekesztése előtt Janosevity Milán panosevói kereskedő, kamarai tag szólalt fel és közel másfél óras beszédében ismertette

a mai lehetetlen adózással kétségkívül előálló kritikusan helyzetet. Különösen a hadinyereség-, jövedelmi- és vagyonadó kivetési módja ellen beszélt és hangsúlyozta, hogy új alapon kellene bevezetni ezen adókat. Javasolta, hogy indítsanak mozgalmat a kereskedelem és ipar megmentése érdekében. Indítványában kérte, hogy hozzanak oly értelmű rezolúciót, hogy a pénzügyminiszter egyelőre szüntesse be a további adókievetést és újabb rendelet alapján mérsékelje a mostani horr bilis adóösszegeket. E célból egy bizottság megválasztását javasolta, amely ily értelemben memorandumot dolgozna ki és átnyújtsa a parlament vezetőinek és az országgyűlési képviselőknek.

Jankovity Koszta hasonló értelemben beszélt. Elmondja, hogy már 1919-ben, 1920-ban mozgalmat indított a méltányos adókievetés kieszközöléséért, akkoriban azonban túlsok gáncsra és akadályra talált az ésszerű akció. Egyébként bejelenti, hogy Janosevity javaslatához készséggel hozzájárul.

A jelenvolt kamarai tagok az indítványt elfogadták, amivel a közgyűlést véget is ért.

tes erőfeszítéssel igyekeztem a folyón túlra és így magam sem tudom hogyan, pokoli hőség kellős közepébe kerültem.

Az emberek, akik ezekben a sikátorokban megrekedtek, a fullasztó melegtől eszméletüket veszítették, aki talpon is állt köztük, zavaros szemmel támolygott fel-alá és gondolni sem tudott arra, hogy meneküljön. Egy esodálatosképpen ép-ségben maradt kőház ablakán, ahol valami amerikai lakhatott, hőmérték látta: 150 fok Fahrenheitot mutatott. A környéken már az egész utca holttestekkel volt fődve és a folyó partján egész csoportok a vízbe vetették magukat, hogy a rettenő tüzes pokolból kimeneküljenek. Egyesek éppen a megváltó víz partján estek össze és az arcuk másodpercek alatt szederjessé vált. Azok, akik elérték a vizet, szintén nem menekültek meg. A rettenetes haj-sza annyira erőtlenné tette őket, hogy nem voltak képesek felszínre maradni, egymásután merültek alá és pár száz méterrel lejjebb eltorzult arccal újra felbukkantak és neki-üfödve egy-egy épségben maradt híd lábának, kísértetiesen forogtak. A város fölött vérnek és füstnek szaga szállt, a robaj ezerfelől harsogott fülünkbe és távolról, nagyon távolról úgy hallottuk, mintha hadihajók szirénája bömbölné. Az égből egy négyzetcentiméternyit sem láttam, új ég volt a város fölött, füstből és koromból és erről az új égről tompán visszhangzott százezer toroknak rettentő kórusa, rettentő halálhör-gése.

Ezekben az órákban a nagy városban kétszáz ezer ház dőlt össze és kétszáz ezer lélek kereste az utat a vérnek és füstnek fátyolán át fel az ég felé.

Mikor én magam úgy éreztem,

hogy most már nem ér veszedelem, a legnagyobb bajon túl vagyok, még mindig hallottam körülöttem, előttem, mögöttem zúgni, hömpölyögni a pusztulásnak különös ritmusu zaját és még mindig fojtogatta a torokom az a különös, sűrű megfoghatóan vastag füst, ami az összekeveredetten égő házakból és emberi testekből bőségesen áradt és annyira tömör volt, hogy szinte fallal választott el minden embert a többiektől. Azt hiszem, sok ezren voltak, akik ebben a füstben fulladtak meg.

Amikor azután hat órai rettenetes vergődés után kiértem egy szabad térre, ahol az első futvaközeledő mentőcsapatok már jöttek velem szemben, én magam eszméletlenül estem össze és azóta még mindig nem tudok aludni, állandóan a fül-lemben zug: egy város halálhör-gése.

Válság fenyegeti a kéményseprőipart.

Törvényt kérnek a mesterek.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, szept. 24.

A kéményseprőmesterek a napokban Sztara Pazován országos nagygyűlést tartottak, amelyre az ország területén működő összes egyesületek delegátusokat küldöttek. A kongresszuson rengeteg panasz hangzott el az árszabások késedelmes megállapítása ellen. A felszólalók szerint egyes helyeken már évek óta nincsen hatóságilag megszabott tarifa s az érdekelt kéményseprőmesterek éppen ezért csak nagy nehezen tudnak hozzájutni a drágaság arányához mérten felemelt díjakhoz. A lakosság köréből sokan nem akarják akceptálni a kéményseprő-

mesterek által megállapított illetéket és hatósági jóváhagyást követelnek, amit persze nem tudnak felmutatni. A lehetetlen helyzet miatt hiába mennek panaszra a munkaadók, meghallgatásra alig-alig találhatnak. Nem egy kéményseprőmesternek nagy összegű kinnlevőségei vannak, amellet azonban alig képes alkalmazottait fizetni. Ha a mostani állapotok nem változnak meg, a mesterek szerint, csőd fenyegeti a kéményseprő ipart.

A kongresszuson a munkaadók elhatározták, hogy akciót indítanak helyzetük megjavításáért. Programjuk első és legfőbb pontja az, hogy kieszközlik a kilátásba helyezett kéményseprési törvény megvalósulását, amely nemcsak az összes kéményseprési ügyeket rendezné kielégítő módon, hanem szabályozná az ármegállapításokat is.

HIREK

Halalozás. Mint részvétellel értesülünk, Kecskeméthy Ferencné szül. Nikel Mariska vasárnap 24 éves korában meghalt. Az elhunytban Nikel István, a Pleitz-cég főkönyvelője leányát gyászolja.

Fogadás az udvarnál. Tegnap az udvari kápolnában mise volt, amelyen résztvett a király és az összes hercegek. Mise után fogadta a király a patriarchát és az összes Beogradban jelen volt püspököket.

Sátoros ünnep. A szidők sátoros ünnepe hétfőn este kezdődik. Az istentisztelet sorrendje a következő: Esti ima hétfő és kedd este 7/10 órakor, délelőtti ima kedden délelőtt 7/10 órakor, amikor hitszónoklat is lesz. Szerdán délelőtt 10 órakor kezdődik az istentisztelet.

Szülők figyelmébe. Az állami főgimnázium magyar tannyelvű II. és IV. osztályaiba beiratkozott tanulók szüleit kérjük, hogy f. hó 25-én délután 5 órakor jelenjenek meg a Kaszinó-társulat kis étkezőjében szülői értekezletre. **Több szülő.**

Megnyílik a katonai altisztiskola. A hadügyminisztérium értesítette a belügyminisztérium utján az összes bánási hatóságokat, hogy az altisztiskola rövidesen megnyílik. Jelentkezéseket már most elfogadják.

A muzulmánok esküje. A beogradi főmufti (muzulmán főpap) közbenjárására a vallásügyi minisztérium rendeletet adott ki, amelyben megengedi, hogy a muzulmánok a hatóság előtti esküjén ne tartsák fenn a kezüket, mert az a koránba ütközik. A rendeletet megküldték az összes bánási hatóságoknak.

Bélyegmentes utalványok. A hadikárpótlások kifizetésére utalványokat adnak majd ki, amelyek a pénzügyminisztérium rendelete szerint bélyegmentesek.

Késedelmes fizetők. Az egészségügyi minisztérium a belügyminisztérium utján rendeletileg figyelmeztette a bánási községeket, hogy a szülészneknek járó illetményeket utalják ki. Az egyik bánási község ugyanis megtagadta a fizetés kiutalását s azért vált szükségessé a rendelet kiadása.

* **Értesítés.** Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy október hó 1-től kezdődőleg az előadások pontosan 6 és 7/9 órakor kezdődnek. *International Bioskop.*

Felgyújtotta a szalmáját. Rajity Petar postai alkalmazott szombaton délelőtt itasan tért haza a Njeguseva (Kisfaludy) utca 944/4. szám alatti lakására. Első útja az udvarra vezetett, ahol felgyújtotta a szalmáját. A tűzoltóság és a környékbeliek csak nagy nehezen tudták a tüzet lokalizálni és megmenteni a közelben álló nagy szalmakazalt.

Az állami szolgák szervezkedése. Beogradból jelentik, hogy az állami szolgák tegnap gyűlést tartottak jogaik megvédése érdekében. A szolgák szervezkedésüket még az új tisztviselőtörvény életbeléptetése előtt szeretnék keresztülvinni.

Az International Bioskopban csak még ma, hétfőn 7 és 9 órai kezdettel megy Tolstoj Leo világhírű regénye: a „Kreuzer Sonata”, filmen.

Nagy és dus raktár angol és hollandi férfiszövetekben. Elsőrangú cseh vászon, kanavász és barchett stb. a legolcsóbb árban kapható Meiszner Jánosnál Sarčán.

Atyafalások és csekkkiadások: — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár** valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére **valutabiztosításokat** legjuttányosabban eszközöl a **Nagybecskerek Takarékpénztár, Veliki Becskerek, Koronaszálló épület.** Telefon: Pénztár 16 Vezérigazgató 52.

Vas- és fémöntvényeket Kraussnál, Veliki Becskerek. — Telefon szám 329.

A világ „leggazdagabb” embere.

Mit köszönhet Amerika Edisonnak.
Newyork, szept. 22.

Az európai sajtó néhány nap előtt fantasztikus közleménnyel leptette meg olvasóit. Az európai lapok azt írták, hogy nem Rockenfelder és nem Ford a világ leggazdagabb embere, hanem Thomas Alva Edison. A west-orangei zseninek 15 milliárd dollár vagyon van. Ez a téves közlés úgy jutott a világsajtóba, hogy a „Newyork Times” cikket közölt arról, hogy mennyit ér Edison géniusza, mennyit jövedelmeznek az iparnak, kereskedelmnek, az általános üzletnek Edison találmányai és azok a tökéletesítések, amelyeket más találmányain végzett. Így jutott el a statisztikus a „fifteen billions”-hoz, a 15 milliárdhoz, mert Amerikában a milliárdokat billion-nak mondják. Az érdekes cikk így kezdődik: „Egy emberi agy működik közöttünk, amelynek az értéke az ipari és üzleti világban 15 milliárd dollár. Ez mintegy 20 százaléka annak az aranyértéknek, amelyet Amerika felfedezése óta kibányásztak. Ez az agy Thomas Alva Edisoné, — azé az Edisoné, aki gyakran mondta: És ha a legrosszabb következik is be... Még mindig megkeresheték 75 dollárt havonként, mint képzett távirás... És ebből gond nélkül megélhetek...” Ez a 15 milliárd Edison találmányainak csak amerikai felhasználására vonatkozik s olyan iparágakra, melyek az ő találmányai nyomán támadtak. Itt következik a kimutatás, amely csak a nyers számokat mutatja:

Mozgófénykép 1.250.000.000, telefonok 1 milliárd, villamosvasutak 6 milliárd, Villamos világítás és erőtelepek 5 milliárd, villamosági anyagok 894 millió, fonográfok 105

Vizsgáznak a bánsági tanítók.

A becskerekiek közül kettő elbukott. — Anyagi veszteséget jelent a sikertelen vizsga.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskekerek, szept. 24.

A nemsláv tanítók, mint ismeretes, vizsgázni tartoztak az államnyelvből és a nemzeti tantárgyakból. A vizsga letételét a közoktatásügyi minisztérium szeptember hónapra tűzte ki.

A napokban kezdték meg Beogradban az államnyelvi vizsgákat. Az előre megállapított sorrend szerint előbb a bácskaiak kerültek sorra s csak a múlt hét utolsó napjain következtek a bánságiak. Becskerek város tanítói és tanítónői pénteken vizsgáztak és szombaton már vissza is érkeztek Beogradból. A vizsga türethető eredménnyel zárult, amennyiben mindössze két tanító bukott el, a többi kivétel nélkül sikeresen állotta ki a tűzpróbát. A becskerei kerületbe tartozó községek tanítói a hét elején kerülnek a vizsgálató bizottság elé s így eredményről még korai beszélni. Illetékes helyen szerzett információ szerint a tanítók alaposan felkészültek, a lehetőséghez képest jól sajátították el az ál-

lamnyelvet, úgy hogy valószínűleg kevés kivétellel sikeresen teszik le a vizsgát.

Érdeklődtünk az elbukott tanítók sorsa iránt, pozitív információt azonban sehonnán sem kaphattunk, mert illetékes tényezők maguk is még tájékozatlanok ebben az ügyben. Megbízható értesüléseink szerint, az érdekelt tanítók a jövő év őszén újból vizsgázhatnak s csak ennek eredménye lesz döntő jelentőségű. Adigra is azonban nem veszik be a sikertelenül vizsgázott tanteröket az elemi iskolákról szóló törvény alapján összeállított tanítói állományba, így tehát elesnek a felemelt drágasági pótlékoktól s továbbra is a régi fizetést élvezik. Amennyiben egy év alatt sem tudnak kielégítő módon elkészülni, a jövő évben nyugdíjazák őket a régi törvény alapján s ennek folytán a régi nyugdíjilletményekkel. Az újabb elbukás tehát anyagilag nagy csapást fog mérni az érdekelt tanítókra.

millió, vállamoskocsi üzletek 100 millió, dinamók és motorok 100 millió, Edison-akkumulátorok 5 millió, Cementházak 271 millió, táviró 350 millió, dróttalan táviró 15 millió dollár, összesen 15 milliárd 599 millió dollár. Erre a kimutatásra rögtön azt mondhatnók, hogy Edison nem találta fel a telefont... Ez igaz!... De ő találta fel a „carbon trans mitter”-t, (amelyet 100.000 dollárért adott el) és amely nélkül a telefon üzleti felhasználása meg se közelítette volna mai népszerűségét... És az amerikai statisztikus így üzembről-üzemre kimutatja, hogy Edison zsenije mennyit használt a világ iparának és kereskedelmének.

Az Egyesült Államokban 1.500.000 ember foglalkozik a vállalatoknál, amelyeknek valami közük van Edison agyához. A mozgófénykép, telefon és villamosvasut mintegy 900.000 embert alkalmaz, a villamosági anyagokat (izzólámpa, stb.) előállító gyárak, a táviró 200—200.000 embert s az Edison-agy felhasználásának évi jövedelme egy milliárd 664 millió dollárra tehető. És ez mind 46 év eredménye. Edison 1847-ben született és 1868-ban kért szabadalmat első találmányára, egy elektromos szavazatszámoló gépre. Azóta több mint 1500 szabadalma van, de nem szabad elfelejteni, hogy minden munkatársának és mérnökének szabadalma is Edison nevével jelenik meg. Edison nem tartozik a pénzügytörök közé s minden jövedelmét kísérletezésbe fekteti. Jellemző rá a következő történet:

Évekkel ezelőtt új találmányt beszélt meg ügyvédjével, Mr. Dyer-rel. Arról volt szó, hogy egy gépet szerkesztett, amely folytatódó fényképeket készít és a mozgást is le tudja venni. Mr. Dyer azt ajánlotta,

hogy vegye ki az angol szabadalmat is.

— Mennyibe kerül ez? — kérdezte Edison.

— Vagy 50 dollárba!

— Nem... Mit bánom Angliát... Nem éri meg, — felelte Edison.

Az Egyesült Államokban ma 15.000 mozgófénykép-színház van, 105.000 embert foglalkoztat és 7.605.000 nézőnek ad ülőhelyet. A mozgószínházak évi belépti-díj jövedelme 520.000.000 dollár. Az amerikai mozik megfogható adóalánya 720.000.000 dollár. 1923-ban 6 hónap alatt három millió méter filmet dolgoztak fel. És mozgófényképek vannak a világ minden részén. Edison a mozgófényképet 1885-ben találta föl. 1888-ban Edison egy kis gépmodellt szerkesztett, amely most Londonban van a South Kensington muzeumban. A modell 18 dollárba került. Az volt a gép nevezetessége, hogy beszélt. 1919-ben az Egyesült Államoknak 166 fonográfgyára volt és a gyártmányok évi értéke 158.000.000 dollár. 1879-ben Edison otthonában egy kis gázlámpát átalakított villamosvilágításúvá, csak magánhasználatra s az első villamoslámpatelep a newyorki Pearl Streeten volt. 50 watt erejű, 3470 gyertyafényű, 59 előfizetője volt. Ez volt az alapja minden modern elektromos világításnak és villamos erő felhasználási rendszernek.

Ma a Newyork Edison Co. 21 millió 500.000 ötven wattos lámpaerejű és 214.000 előfizetője van. Az első villamosvasutat Edison New Jerseyben, telepe közelében 1883-ban készítette. 40 kilométer sebességgel futott és teherkocsikat vont Edison gyárába. Ma az Egyesült Államokban 45.000 mértföld sinen 105.000 kocsi fut — évenként 12 milliárd utast szállítanak. A telefon, melyet Edi-

son tett praktikusán használhatóvá, 1922-ben az Egyesült Államokban 13.380.219 állomásra főhuzalt használ fel. 25 milliárd beszélgetést bonyolít le egy év alatt. A drótnélküli táviró terén megelőzte Herizet, Thomsont és másokat, mert már 1885-ben szabadalmat kért egy drótnélküli távirókészülékre, amely veszedelem esetén a tengeri hajóknak segítséget kér. Edison milliárdokat ér — ő maga csak egyszerű és szerény milliomos. De nem ez a legnagyobb büszkesége, hanem az, hogy a fonográf és mozgépek útján a szegények mulattatója lett és megkönnyítette az emberi közlekedést. Minden embernek joga van az élet örömeihez — ez Edison mottója és találmányával is a demokráciáért, a liberáliszmúért és egyenlőségért küzd.

Emberszerető, — mert nagy ember!

Sport

Slavija—Borac 2:0 (1:0). Biró Wilhelm. Állandó Slavija főlény. A Borac erőlesen védekezett a Slavija-támadások ellen.

ZsTK—Schwäbische 1:1 (1:0). Biró Kohn. A játék ZsTK főlénye jegyében folyik. A ZsTK a 20-ik percben szerzi meg a vezetést. A második félidő 30-ik percében a ZsTK kapusa egy magas labdát fog, közben Birk rárohan és karjával átfogja őt, a földre rántja és a lábába rug. A kapus alig állva a lábán tovább véd. A tehetetlen kapus ellen sikerül a 40-ik percben gólt lönni. Kohn jó bíró volt.

Autoverseny Beogradban. Tegnap délután folyt le a Banjicán a beogradi autókлуб által rendezett verseny, amelyben az elsőosztályú kocsik közül első lett a beogradi autóműhely Del-autója, 2. Récsy Tibor Fiat-kocsija. A másodosztályú kocsik közül 1. Uszkovics Mercedes-kocsija, 2. Pavlovics Mihajlo Benz-kocsija.

Football.

Beogradi Sportklub—Román tri-kolor Bukarest: 2:1.

Magyar—osztrák válogatott 2:0 a magyarok javára.

Budapest. Az ötvenharmadik osztrák-magyar mérkőzés elé mindkét fél részéről nagy várakozással tekintettek, mert mindkét csapat erősen meghadicapolva indult neki a küzdelemnek. Az osztrákok a Wien—Berlin ugyanazon időben lejátszott városközi mérkőzés miatt kétféle osztották játékosait. Ezenkívül a Rapid játékosai a legutóbbi MTK—Rapid mérkőzés óta, állítólag a magyar közönség ellenszenves viselkedése miatt, nem voltak hajlandók magyar csapat ellen játszani.

A magyar csapatból sérülés miatt hiányzott Orth és Amael kapus. Különbösen a mérkőzés előtt általános volt a vélemény, hogy a magyarok kikapnak.

Magyarország—Ausztria 2:1 (0:0). A gólokat Molnár és Csontos lötték.

Elsőrendű válogatott hosszufajta tartós

rózsaburgonya

métermázsánként 175 dinárért kapható — vagontelekben is — míg a készlet tart 1661

GERGELY SAMU fatelepen.

Telefon 246.

Perlaszon egy jóforgalmu 1754

FÜSZERÜZLET

más vállalkozás miatt azonnal lakással együtt kiadó és átvehető. Lelépési díjat nem kívánok.
Boriszlav Jovanovity, Perlasz.

Keresek házzvezetőnői állást.

A háztartás összes teendőiben jártas és jól főzni is tudok; esetleg ápolónői állást idősebb egyénhez elvállalok. **Özv. Horváthné Veliki Becskerek, Rózsa-szálloda.**

Elegánsan butorozott szobát

keresek külön bejárat-
tal. — Ár mellékes.

Cím a kiadóvahivatalban.

Hársfa**Bécsi diógázkoksz**

nagyban és kicsinyben kapható
Novák és Társainál.

1752

Telefon 301.

Olasz nyelvtanárt

keresek. 1761

Cím a Torontál kiadóhivatalában.

Állandóan raktáron van és kivánságára házhoz**szállítjuk a következő napilapokat és folyóiratokat:**

Szerb nyelven:		Francia nyelven:		Olasz nyelven:	
Vreme	1-	Le Temps	4-	Corierrra della Serra	4-
Politika	1-	Le Petit Parisien	4-	Divatlapok:	
Pravda	1-	Le Matin	4-	Die Schöne Wienerin	8-
Balkan	1-	Le Journal	4-	Record	8-
Dnevnik	1-	Journal des Debatts	4-	Paris Chapeaux	40-
Radikalski Glasnik	1-	L'Humanite	4-	Tout la Mode	40-
Banatski Glasnik	1-	Sourir	12-	Wäsche- und Hand- arbeitszeitung	7-
Večerna Posta	1-	Journal Amusante	12-	L'Elegante	25-
Zabavnik	2-	La Vie Parisienne	15-	Paris Mode	25-
Ilustrovani List	2:50	Illustracion	30-	Die Dame	15-
Figaro	1-	Angol nyelven:		Blatt der Hausfrau	5-
Obzor	1:50	Daily Mail	4-	Wiener Mode	15-
Veselo Novine	2:50	The Times	12-	Paris Elegante	40-
Hrvat	1:50	Német nyelven:		Bazar	10-
		Zagreber Tagblatt	2-	Chiffon	25-
		Elegante Welt	12-	Grande Mode	45-
		Berliner Tagblatt	4-	Időszaki füzetek:	
		Neue Züricher Ztg.	4-	Nick Carter	3-
		Neue Freie Presse	4-	Mister Herkules	3-
		Neues Wiener Journal	4-	Doktor Kubb	3-
		Neue Zeit	1-	Buffalo Bill	3-
		Temesvarer Volksblatt	2-	Indiánus történetek	2:50
		Reigen	14-	Pinkerton: Detektiv történetek	4-
		Das Interessante Blatt	4-	Regényfüzér	8-
		Sport im Bild	10-	Ullstein: Die span- nenden Bücher	10-
		Die Börse	10-	Ullstein: Romane	15-
		Fliegende Blätter	5-		
		Faun	5-		

Árak dinárban értendőek. (V. = vasárnapi szám.)

Ezeket kívül kivánságra bármely napilap és folyóirat nálunk eredeti áron kapható.

„Orient“

hírlapterjesztő vállalat V. Becskerek, Aleksandrova u. 5.

Hirdetéseket felvesszünk eredeti kiadóhivatali áron a világ bármely lapja részére. 1458

Izv. broj 213—1923.

1767

Dražbena objava.

Dolepotpisani sudski izaslanik ovim u smislu 102. §-a LX. zak. čl. iz 1881. god. objavljuje da će se usled rešenja velikokikindskog sreskog suda od 7. avgusta 1923. god. Gn. broj 904—923. u korist Milutina Telečkog iz Vel. Kikinde zastupljenog advokatom dr. Jakovom Pinterom iz Vel. Kikinde protiv ovršenika iz Vel. Kikinde radi 2000 dinara 13. avgusta 1923. god. putem ovršbe radi namirenja zaplenjene na 2050 dinara procene sledeće pokretnine kao 1 plug, 1 rolja, 1 rešet, 1 si-vaća mašina na javnoj dražbi prodati. Koja će se dražba usled rešenja velikokikindskog sreskog suda Gn. br. 2836—923. radi namire, tražbene glavnice od 2000 dinara i dosadašnji sudski ustanovljeni troškovi u iznosu od 609 dinara na 2-og oktobra 1923. god. u 3 sata posle podne u Vel. Kikindi održati, i na koju se kupci sa tom primedbom pozivaju da će se spomenute nekretnine, u smislu 107. i 108. § a LX. zak. čl. iz god. 1881. za gotov novac najviše nudiocu u nužnom slučaju i ispod cene procene prodati.

Ako su dražbene pokretnosti i drugi zaplenili i nadzaplenili i na iste dobili pravo namirenja, onda se ova dražba u smislu 120. §-a LX. zak. čl. iz 1881. god. i u njihovu korist određuje.

Vel. Kikinda, 17-og septembra 1923. god.

Luks, sudski izaslanik.

I^a BÜKKFASZENET

villazott száraz minőségben vagonkételekben azonnali szállításra ajánl
1781

„SILVA“

industr. i trg. društvo šumskim proizvodima, OSIJEK, Relkovičeva ul. 7.

TÜZIFÁ!

I^a bükkhasáb és tölgyel kevert bükkhasáb tűzifát vagon-
télben és méterben legolesőbb napiárak mellett prompt szállít a
1776

Kovini Bank Rt. faosztály Kovinban (Banát).

ELADÓK:

1 bórdíván, 1 japán csin-
és 1 francia bully-kutya

Liptay Hildánál 1779

Aleksandrova (Fő) utca 21. szám alatt

A kiadóhivatali telefonja — 21.

A szerkesztőség telefonja 281.

Van szerencsém a nagyérdemű
közönséget tisztelettel értesíteni,
hogy valódi

angol őszi- és téli-
szöveim megérkeztek

melyekből a legújabb fazonu és
legelegánsabb ruhákat készítem.

1758

Szives pártfogást kér, tisztelettel
Györkös Lajos uriszabó
Vojvoda Putnika (Alkotmány) u. 23.
Ugyanott egy jó nagymunkás felvétetik.

Koninklijke Nederlandsche Lloyd, Amsterdam**CUNARD LINIJA**

(OSNOVANO 1840)

NAJVEĆI I NAJBRŽI
PAROBRODI

IZRAVNO KNJIŽENJE ZA
SVE DJELOVE
S VIJETA

Vezérképvislet az SHS. állam részére
Jugoslavenska Banka D. D. — Fiókképvislet
Becskereken: **Joe S. Rendulić**
Svetosavska u. 601/2. sz. (a szerbtemplom mellett)

**Délamerikába,
Egyesült Államokba és
Kanadába!**

1360

Államilag engedélyezett
kivándorló iroda mező-
gazdasági munkásoknak
Sao Paulo államba (Dél-
brazília) való szállítására
mérseket viteldij mellett!

